

Sofijska deklaracija, 17. maj 2018. godine

Mi, lideri Evropske unije (EU) i njenih zemalja članica, uz konsultacije sa našim partnerima sa Zapadnog Balkana, i u prisustvu relevantnih zainteresovanih strana iz regiona, danas zaključujemo sljedeće:

1. EU pozdravlja zajedničku posvećenost partnera sa Zapadnog Balkana **evropskim vrijednostima i principima**, kao i viziji jake, stabilne i ujedinjene Evrope, podržane našim historijskim, kulturnim i geografskim vezama i našim uzajamnim političkim, bezbjednosnim i ekonomskim interesima.
2. Pozivajući se na samit u Solunu 2003. godine, EU ponovo potvrđuje svoju **nedvosmislenu podršku evropskoj perspektivi** Zapadnog Balkana. Nadovezujući se na do sada postignuti napredak, partneri sa Zapadnog Balkana ponovo potvrđuju svoju posvećenost evropskoj perspektivi kao svom čvrstom strateškom izboru, a u cilju jačanja njihovih napora i uzajamne podrške. Kredibilitet ovih napora zavisi od jasne javne komunikacije.
3. EU je odlučna da pojača i intenzivira svoje angažovanje na svim nivoima radi pružanja podrške političkim, ekonomskim i društvenim transformacijama u regionu, uključujući i kroz jaču pomoć zasnovanu na opipljivom napretku u vladavini prava, kao i u socijalno-ekonomskim reformama na strani partnera sa Zapadnog Balkana.
4. EU pozdravlja posvećenost partnera sa Zapadnog Balkana davanju prvenstva **demokratiji i vladavini prava, posebno u pogledu borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, dobrog upravljanja, kao i u pogledu poštovanja ljudskih prava i prava pripadnika manjina**. Njihovo efikasno sprovođenje reformi zasniva se na ovim osnovama. Civilno društvo i nezavisni mediji igraju ključnu ulogu u procesu demokratizacije.

5. EU podržava partnere sa Zapadnog Balkana u njihovoj posvećenosti nastavku jačanja **dobrih susjedskih odnosa, regionalne stabilnosti** i uzajamne saradnje. To naročito uključuje pronalaženje i primjenjivanje definitivnih, inkluzivnih i obavezujućih rješenja za njihove bilateralne sporove ukorijenjene u nasljeđu iz prošlosti i ulaganje dodatnih napora u pomirenje.
6. Izgradnja guste mreže veza i prilika u regionu i u EU je od ključnog značaja za približavanje naših građana i ekonomija, kao i za jačanje političke stabilnosti, ekonomskog prosperiteta, kulturnog i društvenog razvoja. Nadovezujući se na ostvareni napredak, uključujući i kroz regionalne inicijative, zalažemo se za značajno jačanje **moćnosti povezivanja** u svim dimenzijama: transportnoj, energetske, digitalnoj, ekonomskoj i ljudskoj.
7. EU je saglasna sa unapređenjem tržišnog i investicionog okruženja na Zapadnom Balkanu radi bržeg kretanja ka **digitalnoj ekonomiji** i održivom i **ekološkom** društvu u skladu sa Pariskim ugovorom. **Energetska sigurnost** će imati prioritet, uključujući kroz unapređenu energetske efikasnost, bolju prekograničnu povezanost, diversifikaciju izvora i trasa, kao i kroz uravnotežen energetske miks sa boljom integracijom obnovljive energije.
8. Poseban naglasak će biti stavljen na kreiranje daljih mogućnosti za **mlade**, uz obezbjeđivanje da to doprinosi socio-ekonomskom razvoju Zapadnog Balkana.
9. U tom smislu, EU pozdravlja posvećenost partnera sa Zapadnog Balkana, između ostalog, ubrzanom **spvođenju pravnih tekovina** iz Ugovora o energetske zajednici i Ugovora o transportnoj zajednici, radi eliminisanja svih administrativnih prepreka na granicama, učešća na regionalnom tržištu električne energije i hitnog spvođenja Višegodišnjeg akcionog plana za razvoj regionalnog ekonomskog prostora iz jula 2017. godine. EU će nastaviti da podržava ove napore.
10. EU i partneri sa Zapadnog Balkana dijele brojne **bezbjednosne izazove** koji zahtijevaju koordinirane individualne i kolektivne aktivnosti. Kada sarađujemo, možemo efektivno da riješimo ove izazove. Naša saradnja na zaustavljanju nezakonitih **migracionih tokova** pokazala je svoju vrijednost i nastavićemo sa njenim daljim razvojem.

11. **Borba protiv terorizma i ekstremizma**, uključujući i borbu protiv **finansiranja, radikalizacije** i vraćanja **stranih terorističkih boraca** zahtijeva našu intenzivnu saradnju.
12. EU i partneri sa Zapadnog Balkana potvrđuju da su rezultati **borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala** od ključnog značaja za političku i socio-ekonomsku transformaciju regiona, kao i za stabilnost i bezbjednost u regionu, koji su u najboljem interesu njihovih građana. EU pozdravlja njihovu posvećenost preduzimanju odlučnih akcija, u saradnji sa EU i u međusobnoj saradnji, protiv **trgovine ljudima, uzgoja droge i krijumčarenja ljudi, droge i oružja**.
13. EU pozdravlja doprinos partnera sa Zapadnog Balkana njihovoj **Zajedničkoj spoljnoj i bezbjednosnoj politici (ZSBP)** u svim njenim aspektima i očekuje progresivno produbljivanje saradnje na ovom polju, posebno u pogledu jačanja usklađenosti, prvenstveno u pogledu važnih pitanja od zajedničkog interesa.
14. Dezinformisanje i druge hibridne aktivnosti biće predmet zajedničke borbe kroz jaču saradnju na polju **prilagodljivosti, sajber bezbjednosti i strateške komunikacije**.
15. Radi ubrzanog poboljšanja života naših građana u oblasti povezivanja i bezbjednosti u pogledu evropske perspektive Zapadnog Balkana, danas, koristeći relevantne aspekte saopštenja Komisije usvojenog 6. februara 2018. godine, EU predstavlja **Prioritete programa samita u Sofiji** za EU i Zapadni Balkan, koji je priložen uz ovu Deklaraciju.
16. EU pozdravlja namjeru Hrvatske da bude domaćin samita EU - Zapadni Balkan tokom svog predsjedavanja 2020. godine.
17. Napominjemo da je naši partneri sa Zapadnog Balkana sami usklađuju sa navedenim tačkama.

PRIORITETI PROGRAMA SAMITA U SOFIJI

Jačanje podrške vladavini prava i dobrom upravljanju

- Jačanje podrške za reformu pravosuđa i napore u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući i razvoj kapaciteta za sprečavanje korupcije
- Proširivanje **savjetodavnih misija za vladavinu prava** sa jačom podrškom država članica i EU
- Jačanje nadzora nad reformama kroz sistematične **misije za ekspertsku provjeru zasnovanu na slučajevima**
- Uvođenje **praćenja suđenja** u slučajevima teške korupcije i organizovanog kriminala
- Aktivnosti usmjerene ka boljem mjerenju rezultata reforme pravosuđa
- Podrška u implementaciji rješenja za Zapadni Balkan kroz **Evropsku zadužbinu za demokratiju** u oblasti nezavisnih i pluralističkih medija i civilnog društva

Jačanje angažovanja u pogledu bezbjednosti i migracija

- Korak naprijed u zajedničkim aktivnostima u **borbi protiv terorizma** i sprečavanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma, u vezi sa inicijativom Zapadnog Balkana za borbu protiv terorizma
- Značajno jačanje **operativne saradnje** u borbi protiv međunarodnog **organizovanog kriminala** u prioritetnim oblastima, kao što su oružje, droga, krijumčarenje migranata i trgovina ljudima
- Priprema obnovljenog akcionog plana za saradnju u oblasti **naoružanja** kako bi se efikasnije riješila pitanja nezakonitog oružja i velikih zaliha oružja

- Jačanje podrške za razvoj kapaciteta u oblasti sajber bezbjednosti i borbe protiv sajber kriminala
- Jačanje saradnje u oblasti **upravljanja migracijama i granicama**
- Dalje jačanje saradnje između **službenika za vezu** postavljenih od strane EU (Evropska komisija i Evropska agencija za graničnu i obalnu stražu), država članica i nadležnih organa Zapadnog Balkana
- Formiranje **među-agencijske radne grupe EU JHA** kojom koordinira Komisija
- Produbljivanje i značajno proširenje saradnje i dijaloga o **Zajedničkoj spoljnoj i bezbjednosnoj politici/ Zajedničkoj bezbjednosnoj i odbrambenoj politici**
- Dalji razvoj saradnje na aktivnostima koje se tiču **hibridnih prijetnji**, uključujući i jačanje strateške komunikacije

Podrška socio-ekonomskom razvoju i stavljanje posebnog akcenta na mlade

- Proširenje **Investicionog okvira za Zapadni Balkan** radi daljeg privlačenja i koordinacije ulaganja bilateralnih donatora i međunarodnih institucija za investicije
- Značajno jačanje **odredaba o garancijama** Investicionog okvira za Zapadni Balkan radi privlačenja privatnih ulaganja
- Jačanje podrške obrazovanju, posebno uvođenjem pilot projekta za mobilnost u **stručnom obrazovanju i osposobljavanju**
- **Udvostručiti sredstva za Erasmus+** u regionu, uključujući osnivanje „**Laboratorije za mlade Zapadnog Balkana**” tokom 2018. godine, obezbjeđujući prostor za inovativno donošenje odluka kojima se rješavaju pitanja potreba mladih i za rješavanje problema odliva mozgova

- Proširenje obima i dometa **Regionalne kancelarije za saradnju mladih**, i uvođenje intraregionalne šeme mobilnosti
- Obezbeđivanje napretka u sprovođenju Regionalnog ekonomskog prostora, uključujući iskorak u radu na priznavanju kvalifikacija i napredak na olakšavanju trgovine u regionu Zapadnog Balkana
- Napredak Bosne i Hercegovine i Srbije u njihovom procesu pristupanja Svjetskoj trgovinskoj organizaciji

Jačanje povezivanja

- Predstavljanje **novog paketa projekata za povezivanje** (sa značajnim bespovratnim sredstvima EU kao prednošću) kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan, uključujući podršku za Plavi auto-put i Auto-put mira (Niš-Priština)
- Podrška većem korištenju prilika predviđenih važećim odredbama **Instrumenta za povezivanje Evrope** na Zapadnom Balkanu
- Proširenje **Energetske unije** EU na Zapadni Balkan, fokusiranje na energetske sigurnost i diversifikaciju izvora i dobavljača, uključujući i strategiju na regionalnom nivou u pogledu korištenja prednosti obnovljivih izvora, prvenstveno hidroenergije
- Rad na završetku formiranja **Regionalnog tržišta električne energije** na Zapadnom Balkanu, i obezbeđivanje da isto bude integrisano u interno tržište električne energije EU, uključujući kroz inicijativu za gasno povezivanje Centralne i Jugoistočne Evrope (CESEC)
- Dalja podrška kreiranju jedinstvenog regulatornog prostora i efektivnom procesu reforme tržišta energije u okviru **Ugovora o energetske zajednici**

- Potpisivanje sporazuma/memoranduma o razumijevanju u pogledu izgradnje gasnog interkonektora Bugarska–Srbija
- Početak sprovođenja Ugovora o transportnoj zajednici i funkcionisanja njegovog sekretarijata
- Potpisivanje sporazuma o sjedištu za sprovođenje Ugovora o transportnoj zajednici (Beograd)
- Odobranje Ministarske deklaracije o transportu donijete na danima TEN-T-a u Ljubljani, uključujući i akcioni plan za prioritetsnu listu graničnih prelaza
- Odobranje Ministarske deklaracije o transportu u pogledu bezbjednosti drumskog saobraćaja donijete na danima TEN-T-a u Ljubljani i akcionog plana
- Podrška novoj strategiji željezničkog saobraćaja za uvođenje Zapadnog Balkana u glavnu mrežu i tržište EU

Digitalna agenda za Zapadni Balkan

- Predstavljanje **Digitalne agende za Zapadni Balkan**, uključujući i plan za olakšavanje smanjenja troškova rominga
- Uvođenje značajnog paketa tehničke pomoći za identifikaciju **potencijalnih digitalnih ulaganja** (uključujući širokopojasna) kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan/Instrument za pretpristupnu pomoć

Podrška izmirenju i dobrim susjedskim odnosima na Zapadnom Balkanu

- Podrška **borbi protiv nekažnjivosti** kroz podršku Mehanizmima za međunarodne krivične sudove i Specijalnom sudu za Kosovo¹, kroz EULEKS
- Otvaranje prozora u **Programu EU Kreativna Evropa**
- Promovisanje produbljenja veza među civilnim društvima Zapadnog Balkana, uključujući i kroz podršku za projekte Fonda za Zapadni Balkan

Ovi Prioriteti programa sprovodiće se na statusno neutralan način i ne dovodeći u pitanje diskusije o sljedećem višegodišnjem finansijskom okviru.

¹ Ova oznaka ne dovodi u pitanje stavove u pogledu statusa, i u skladu je sa Rezolucijom 1244/1999 Vijeća bezbjednosti UN i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova.